

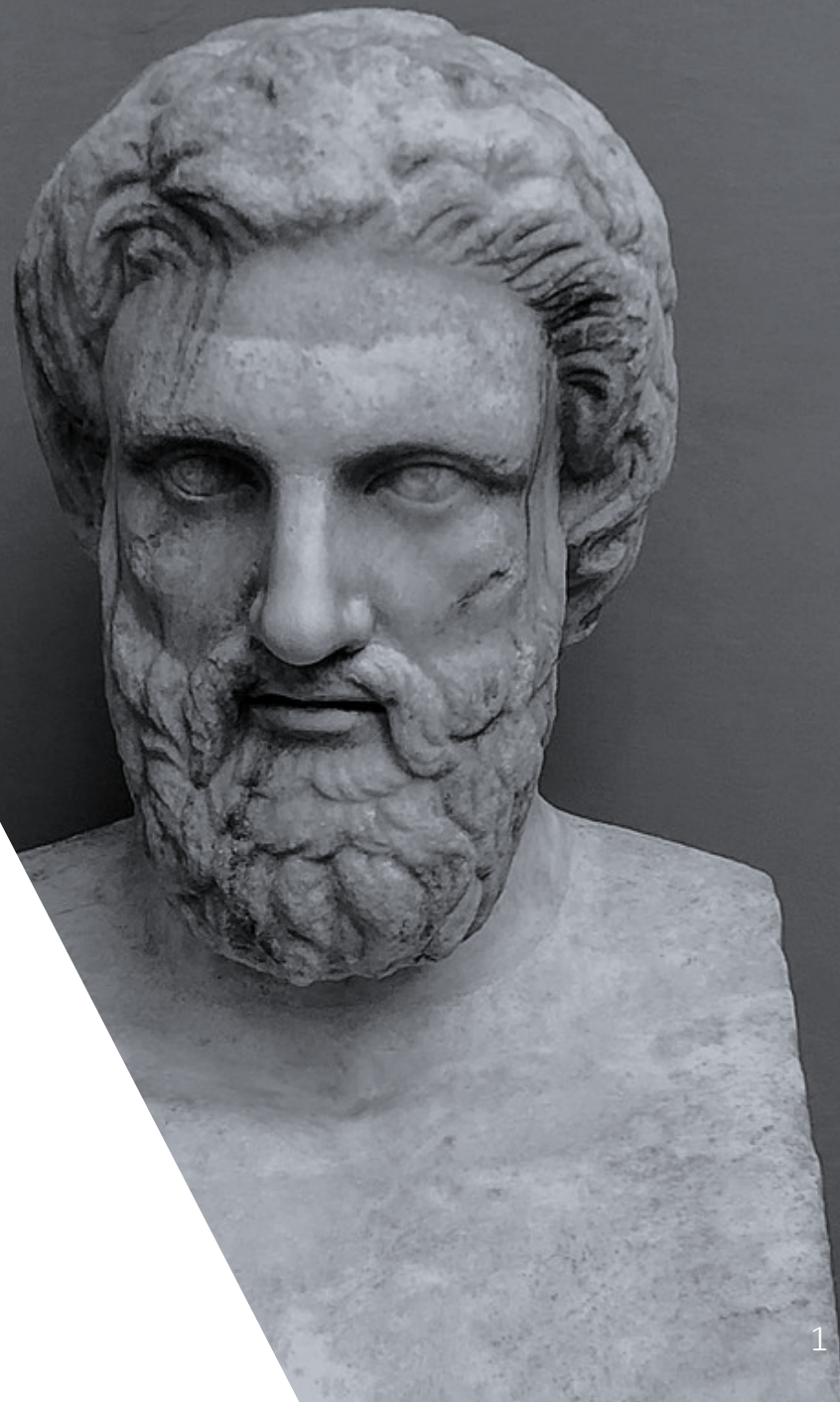

Aristofaneen naiskomediat

Koominen ajattelu III

Antiikin Kreikan klassikot osa V.

Helsingin työväenopiston luentokurssi

Markku Koivusalo

Valtio-opin dosentti. Helsingin yliopisto

Hietsun paviljongin toiminnanjohtaja

<https://markkukoivusalo.com/>

Kurssisivut: <https://markkukoivusalo.com/antiikin-kreikan-klassikot/>

Ajattelun klassikot

Ajattelun klassikot ovat **kulttuurin perustekstejä**, jotka ovat syntyneet tietyssä historiallisessa ympäristössä, mutta puhutelleet ihmisiä kautta aikakausien ja saaneet aina uusi ajankohtaisia merkityksiä ja tulkintoja eri aikoina eläen omaa **epälineaarista, kerrostunutta** ja **hyppäyksellistä kulttuurihistoriallista** elämäänsä.

Eepinen ajattelu syksy 2022

Suullinen perintö

ἔπος (épos) sana, sanonta, runosäe, värssy

ἐπικός (epikós) – eepposta koskeva, kertova (sankari)laulu

Homeroksen nimissä kulkevat **Ilias** ja **Odyссеia**

Hesiodoksen **Jumalten synty** ja **Työt ja päivät**

Luentodiat

<https://markkukoivusalo.com/antiikin-kreikan-klassikot/>

Traaginen ajattelu 2023-24

Antiikin Kreikan klassikot osa II-IV

Traaginen ajattelu I: Aiskhylos, kevättalvi 2023

Traaginen ajattelu II: Sofokles, syksy 2023

Traaginen ajattelu III: Euripides, syksy.2024

Helsingin työväenopiston luentokurssi

Tiistaisin klo 18:45-20:15

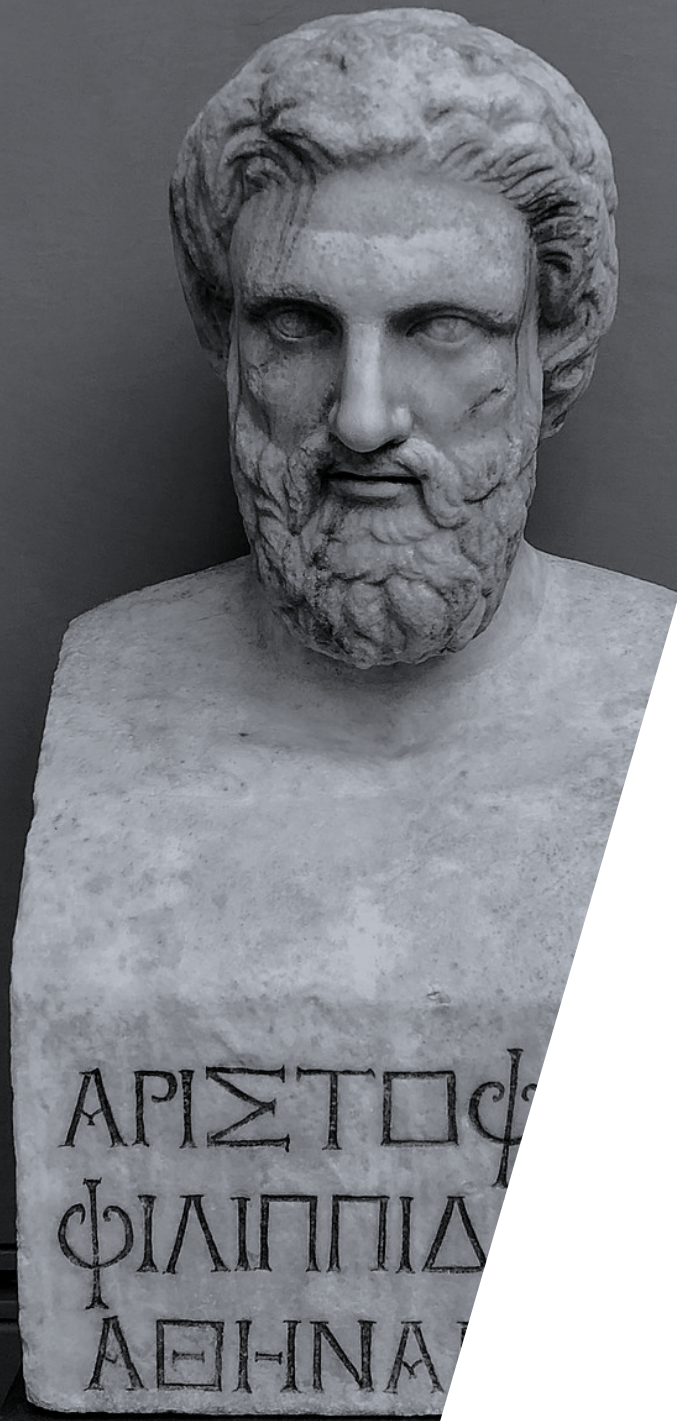

Koominen ajattelu 2025

Antiikin Kreikan klassikot osa V.

Komedia ja Aristofanes

Aristofanes (n. 445/6–385 eaa.)

Patsas ensimmäiseltä vuosisadalta. Uffizi Galleria Firenze.

Aristofanes (Ἀριστοφάνης)

Vanhan attikalaisen komedian tärkein runoilija ja sen viimeinen edustaja

Ainoa jolta säilynyt 11 komediaa kokonaisuudessa

Kirjoitti kokonaisuudessaan 40 komediaa.

Näkemyks vanhasta komediasta pitkälti aristofaaninen

Johdantodiat Koomiseen ajatteluun ja Aristofaneen löytyy täältä

<https://markkukoivusalo.com/antiikin-kreikan-klassikot/>

Naiskomediat

Lysistrate (411 eaa.)

Naistenjuhla (Thesmoforiazūsai) (411/410 eaa.)

Naisten kansankokous (Ekklēsiazūsai) (392/391 eaa.)

Yannis Kakleas: Acharnians.
Athens Epidaurus Festival 2015

Naishahmot aikaisemmissa

Sivuosissa tai taustalla

Abstraktioina tai allegorioina

Eivät toimijoita vaan toiminnan ja usein pelkän seksuaalisen
toiminnan kohteita

Akharnalaisissa Dikaiopoliksen vaimo ja tytär ohimennen fallos
kulkueessa

Korinttilaiset pikkupillut kauppatavarana

Ja lopussa himokkaat tanssitytöt juomajuhlan voiton palkintona

Ratsuritarit (Hippeis)

Poliittisin komedia?

Komediassa vain miehiä (naiset, lapset, jumalat puuttuvat)

Lopussa ainoastaan abstraktit rauhan sopimuksettaret, jotka makkaramies antaa demokselle, kansalle:

Ja näiden abstraktioiden konkreettinen seksuaalinen hyväksikäyttö:

"Kautta jumalten, onko minun tosiaan sallittua kolmikyntää (katatriakontoutisai) näiden kanssa? [penetroida kolme kertaa kepilläni]"

"Nyt annan tyttelit sinulle. Lahjaksi. Voit viedä heidät maaseutukotiisi."

Pilvet. Ohjaus|Antonio
Calenda, 2021.

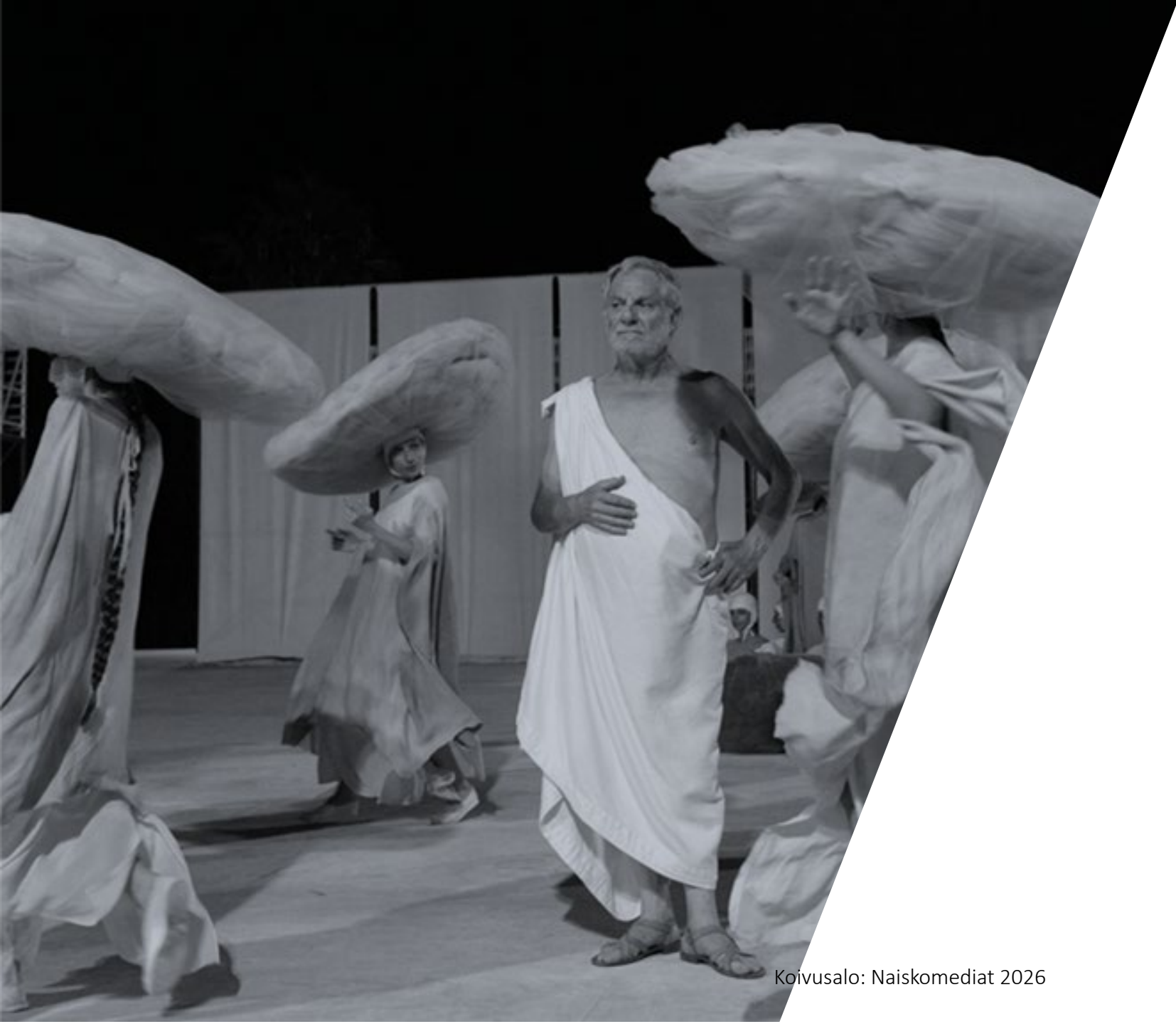
Pilvet

Isä-poika suhde

Ylimysäiti vain poissaolevana

Sokrateen koulussa ei naisia

Naisten kuoro, feminiiniset pilvet

Ampiaiset

Jälleen isä poika suhde

Myrtia, leivänmyyjä - Ateenalainen vapaasyntyinen nainen

Syyttäjänä leipien turmelemisesta

Vastakohtana Filokleen pidoista viemä auloksensoittaja orjatyttö pelkkänä vanhan miehen seksiobjektina

*"Huomasitko miten ovelasti (dexiōs) minä vein sinut,
kun olit joutua ottamaan suihin/ Hoitele siitä ilosta (kharin) nyt tätä penistä (peos), vai mitä! [...]"*

*Mutta siitä huolimatta, jos et ole tuhma nainen nyt, niin heti kun poikani kuolee, ostan sinut
vapaaksi ja otan nuorikokseni/jalkavaimokseni (pallakēn), Oi pikkuinen suloinen
mirrini/possuni/pilluni (khoirion)."*

Rauha

Abstraktit naishahmot

Rauha itse Jumalattarena, patsaana

Festivaali ja Teoria

Lopulta Hedelmällisyys palkintona

Linnut

Tereuksen puoliso satakieli Prokne

PEISTHETAIROS

Oi monikunnioitettu Zeus, miten kaunis lintunen!

Miten lempeä (hapalon) ja kuulas (leukon)!

EUELPIDES

Tiedätkö kuinka nautinnollista

olisikaan häneen työntyä.

Lopussa jälleen morsian palkintona

Feminisoitu kuninkuus (basileia)

Tragedian toimivat naiset

Äidit ja puoliset

Atossa, Klytaimnestra,

Iokaste, Medeia, Alkestis, Andromakhe, Hekuba, Aithra

Tyttäret: Elektra, Antigone

Vaikka tragediat myös miesten kirjoittamia niin kuitenkin naiset esillä aivan toisella tavalla kuin muussa antiikin kirjallisuudessa.

Naishahmot kirjoitettu jäljittelemään naisia ja osaksi myös naisyleisölle

Teatterissa oli nimittäin myös naisyleisö, vaikka sitä on yritetty kiistää

Naiset ja Ateenan näytelmä festivaalit

”Yksikään antiikin lähde ei vahvista hypoteesia, jonka mukaan naiset luokkana tai minkäänlaisena naisryhmänä suljettiin pois ateenalaisista näytelmäfestivaaleista. Samalla yleinen tietämyksemme klassisen Attikan sosiaalisista, poliittisista ja uskonnollisista oloista kannustaa olettamaan, että kuka tahansa nainen sai osallistua, jos hän halusi ja jos hänen aviomiehellään tai kyrioksella ei ollut vastalauseita. Lisäksi merkittävä osa antiikin lähteistä selitetään parhaiten oletuksilla, että ainakin jotkut naiset osallistuivat, että he olivat hyvin kiinnostuneita näytelmistä ja että heidän reaktionsa olivat toisinaan niin eläviä, että herättivät koomisen huomion. Jos nämä oletukset pitävät paikkansa, se, että yleisöä perinteisesti puhuteltiin tai muuten kutsuttiin mieheksi, heijastaa normatiivista eroa käsitteellisen miesyleisön (poliittinen) ja todellisen, naisia sisältävän yleisön (festivaali) välillä. Lopuksi se, että naiset olivat keskeinen aihe teatterissa, mutta eivät niissä julkisissa yhteyksissä, jotka oli varattu miespuolisille kansalaisille, oikeuttaa meidät kysymään, oliko aiheen ja yleisön välillä yhteyttä, eli kirjoitettiinko naiskuvaukset naiskatsojia ajatellen.”

Lysistrata

Aristofaneen naiskomediat – tuovat naiset komedian keskiöön

Aikaisempien komedioiden nimet kuoron mukaan

Komedia, jonka nimi päähenkilön mukaan

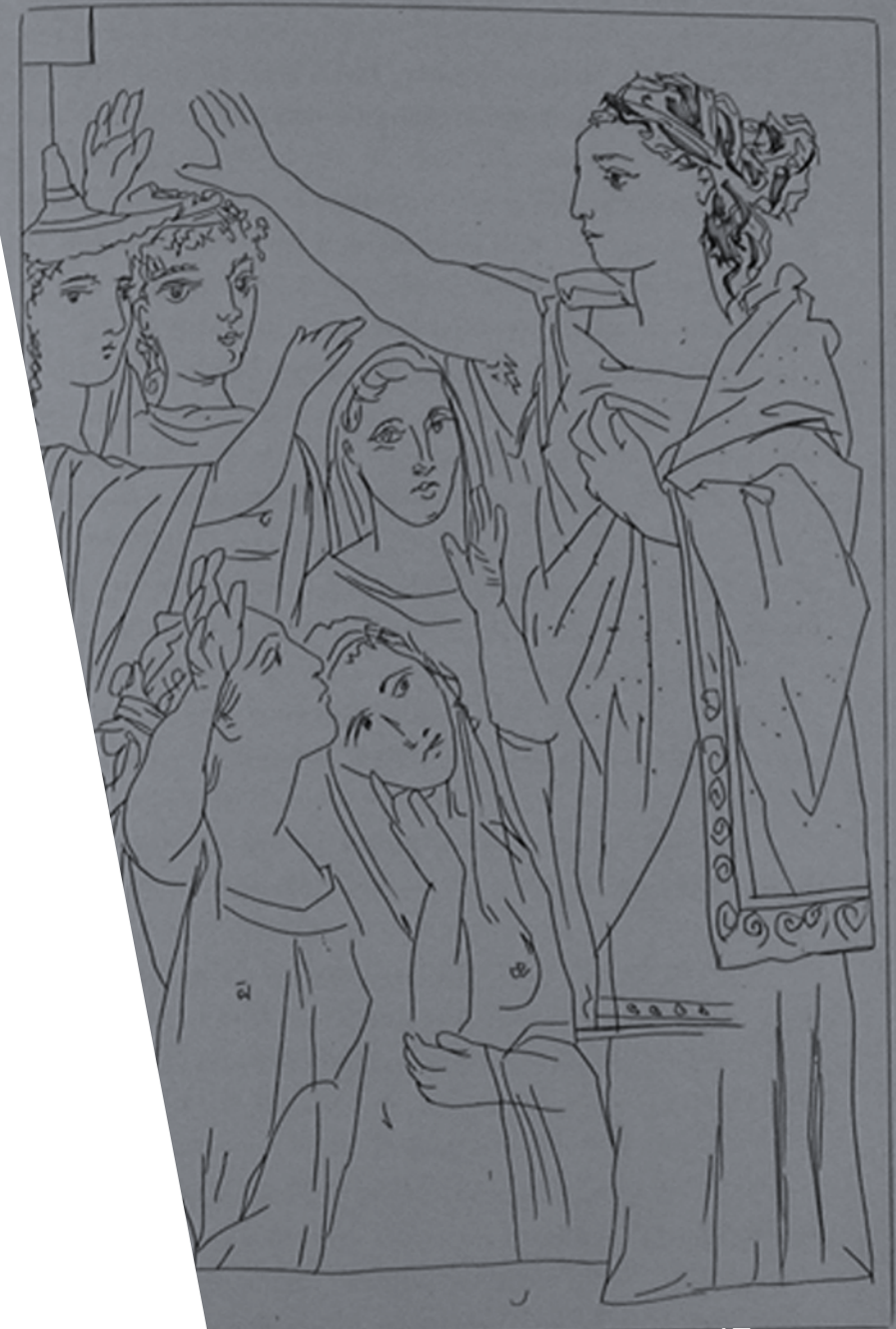
Ensimmäinen komedia, jossa toiminnan päähenkilö on nainen

Ja myös muut päätoimijat naisia

Ensimmäinen jossa ylipäänsä naiset toiminnan eteenpäin viejiä

Sukupuolten konflikti ja sovitus

Lopun yhteistanssissa sekä naiset että miehet

Vangelis Theodoropoulos: Thesmophoriazusae.
Ateenan ja Epidauroksen festivaali 2018.
Dominki Mitropoulou.

Aristofanes: Naistenjuhla

Demeterille omistettu naisten Thesmoforiajuhla
Naiset suunnittelevat kostoa Euripidekselle tämän
antamasta vihamielisestä naiskuvasta.
Aiheena itse naiskuva ja tragedian representaatio

Giorgos Theodosiadis: Ecclesiazusae (1993). Kreikan kansallisteatteri.

Kansankokous (Ekklesiāzūsai)

Naiset kansankokouksessa

Lopulta koko valtajärjestelmän kumous

Jotta Kreikka selviytyisi naisten otettava valta

Praksagora johtajanaan miehiksi pukeutuneet
naiset osallistuvat kansankokoukseen ja
äänestävät kaiken vallan naisille.

Uusi naisten järjestys

Miehet esittivät naisia

Korostettu jäljittely tai esitys naisista

Lysistrata: Miehet esittävät naisia naisina ja miehiä miehinä

Naistenjuhla: Miehet esittävät miehiä esittämässä naisia

Naisten kansankokous: Miehet esittävät naisia esittämässä miehiä

Kreikassa ei naisten kirjoittamaa ja ohjamaa naisten esittämää komediaa naisista tai miehistä

Aikansa naiset?

Varhaisimmat esitykset todellista naisista erossa myyttisistä tai legendojen naisista koko länsimaisessa kirjallisessa kulttuurissa.

Ainutlaatuinen katsaus naisten elämään ja rooleihin kulttuurissa, joka oli muuten hyvin hiljaa naisista eikä antanut näille julkista ääntä.

Ei kuitenkaan pidä pitää sosiologisina tutkimuksina tai ottaa kirjaimellisena kuvauksina, kyse komediasta.

Se, että komedian naiset ovat persoja juopottelulle ja seksille ei tarkoita, että Ateenan naiset olivat olleet juoppoja seksimaanikoita.

Nicole Loraux (1943-2003) Aristophane et les femmes d'Athènes: réalité, fiction, théâtre. Mètis. Anthropologie des mondes grecs anciens, vol. 6, n°1-2, 1991.

Aristofanes ja Ateenan naiset: todellisuutta, fiktiota, teatteria?

Ennen kaikkea teatteria, joka käyttää ja viittaa jatkuvasti todellisuuteen, mutta on fiktiota ja selvästi sellaiseksi osoitettua.

"Emme ole tekemisissä "diskurssin", representaatioiden tai ideologian kanssa, vaan teatterin kanssa, ja teatterin, jonka ensisijaisena tavoitteena on toisiinsa kietoutuneiden keinojen kautta herättää naurua."

"Yksi Aristofaneen komedian ominaispiirteistä on sen kyky hyödyntää ristiriitaisuutta moninkertaistamalla sen vaikutukset huimaavaan mittakaavaan."

Nicole Loraux (1943-2003) Aristophane et les femmes d'Athènes: réalité, fiction, théâtre. Mètis. Anthropologie des mondes grecs anciens, vol. 6, n°1-2, 1991.

Eivät yksinkertaisesti misogynisiä tai feministisiä

Vältettävä ”psykologisoiva ansa, jossa Aristofaneen komedioita tulkitaan feminismiin tai naisvihan termein – Aristofanes Ateenan naisten puolustajana / Aristofanes paatuneena naisvihamielisenä: näiden kahden ristiriitaisen hahmon logiikka on pohjimmiltaan sama ja ne perustuvat samaan väärinkäsitykseen siitä, että Aristofaneella "Ateenan naiset" on ennen kaikkea koominen kategoria, teatraalisesti sellaisenaan rakennettu.”

Sarah B. Pomeroy (1938-) Goddesses, Whores, Wives, and Slaves: Women in Classical Antiquity 1975.

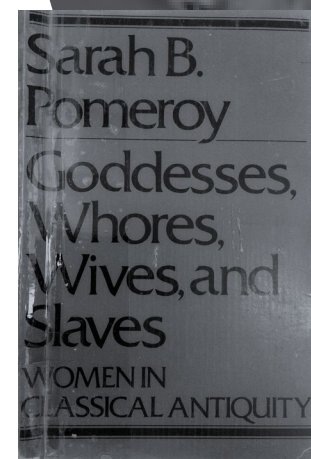
Klassisen antiikin naiset?

Mitä itse asiassa tiedetään?

Jumalattaret, huorat, vaimot ja orjat: Naiset klassisessa antiikissa.

Sarah Pomeroy'n klassinen avaus antiikin naisten historiaan 1975:

*”Tämä kirja sai alkunsa, kun kysyin itseltäni, **mitä naiset tekivät sillä aikaa kuin miehet olivat aktiivisia kaikilla niillä alueilla, joita antiikin tutkijat perinteisesti korostavat.** Antiikin ja nykyajan ylitsekäyvä mieltymys erityisesti poliittisen ja sotahistoriaan sekä aikamme kiinnostus aatehistoriasta, ovat hämärtäneet niiden ihmisten historian, jotka olivat ulossuljettuja sukupuolensa tai luokkansa kautta yhteiskuntansa poliittisesta tai älyllisestä elämästä.”*

Histoire mondiale de la Femme, publiée par Grimal (Pierre). I, Préhistoire et Antiquité par Nougier (L. R.), Vercoutter (J.), Bottero (J.), Danmanville (J.), Flacelière (R.), Grimal (P.).

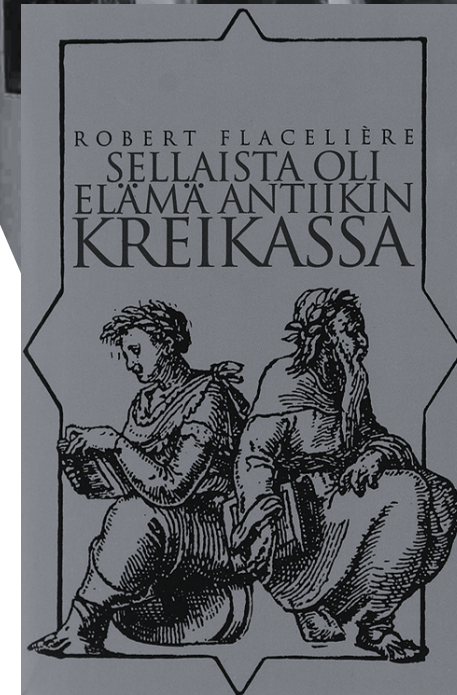
Naisten maailmanhistoria 1965

”Kukaan ei ole ollut tietämätön siitä, että kansoilla on historiassa paljon enemmän painoarvoa kuin kuninkailla. Ja yksi tärkeimmistä naisten ’vapautuksista’ olisi kenties se, että historia tunnustaisi ja mittaisi heidän todellisen roolinsa ihmiskunnan kehityksessä.” Pierre Grimal

Antiikin osion kirjoitti Robert Flacelière, jolta myös suomennettu *La Vie quotidienne en Grèce au temps de Périclès (1959)*

Vielä hyvin perinteinen näkemys naiset yleisenä kategoriana elivät erillistä elämää omassa arjen vaihtelussaan osana universaalia naiseutta

Vuonna 1968 Flacelière järjesti vetoituksen kapinoivia opiskelijoita vastaan. Kuitenkin tuosta kapinasta lähti myös uudenlainen tutkimussuunta.

Seppelleen lasku tuntemattoman sotilaan
vaimon haudalla 26. elokuuta 1970 (Pariisi)

Naisliike ja naistutkimus

1960-luvun lopun ja 70-luvun alun uusi feminismi
ja taistelut naisten oikeuksista

Uudenlaisen naishistorian ja naistutkimuksen
synty

Aikaisemmin lähinnä naisten oikeudellisen
aseman analyysit tai kuuluisien naisten elämät,
nyt naisten koko yhteiskunnallinen ja kulttuurinen
asema uudella tavalla kohteeksi.

Samalla kysymykset naisten ruumista,
seksuaalisuutta, identiteettiä sekä sukupuolten
välisiä eroja, vastakkainasettelua ja valtasuhteita
koskevat kysymykset.

Ryntää myös antiikin tutkimuksen

Sapfoksi nimetty muotokuva nuoresta naisesta. Pompeiji (55 -79)

Rakenteellinen ongelma

Muutamaa Sapfon säettä ja niukkoja katkelmia vähemmän tunnetuilta naisrunoilijoilta lukuun ottamatta kaikki antiikin tekstit miesten kirjoittamia.

Naisten ääni aina miesten kautta

Onko naisten omaa historiaa mahdollista kirjoittaa?

Onko kyse aina vain miehisten representaatioiden historiasta.

Jälleen kuitenkin antiikin näytelmät tarjoavat lähimmän mahdollisuuden. Pyrkimys kuitenkin jäljitellä naisia ja naisten ajatuksia ja suunnattu myös naisille.

Naisen historia 1990

1970-luvulla oli oikeutettua kysyä: Onko naisilla historiaa? Historioitsijoiden oli järkevää käyttää aikansa vastauksen löytämiseen tarvittavan aineiston keräämiseen.

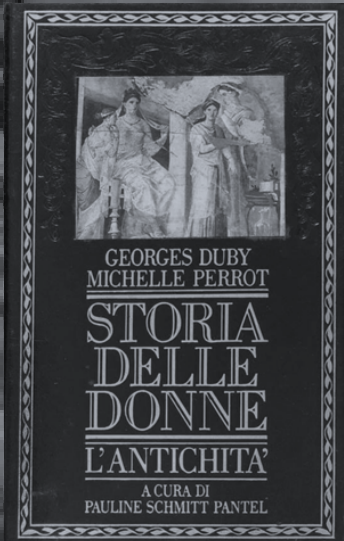
1980-luvun alkuun mennessä kysymys oli muuttunut, ja alan tutkijat tunsivat pakottavaa tarvetta voittaa eristäytyneisyytensä ja siirtyä naisten historiasta sukupuolten välisen suhteen historiaan.

Nykyään sukupuolen historia merkitsee uutta vaihetta aiheen kehityksessä. Historioitsijat osoittavat nyt, että naiset olivat tärkeiden sosiaalisten, taloudellisten ja poliittisten prosessien sekä älyllisen kehityksen keskipisteessä.

Gillian Clark oli hieman ironinen huomauttaessaan naishistorioitsijan työstä: "Odotamme uuden kauden mallistoa mielenkiinnolla." [2026 mallisto?]

[...] Voimme nyt kysyä voidaanko antiikin historiaa kirjoittaa ottamatta huomioon naisten historiaa? Ei tietenkään ottamatta huomioon naisia; tästä asiasta vallitsee yksimielisyys.

Mutta voimme pidemmälle: tästä lähtien kaikkien antiikin historioitsijoiden on otettava huomioon feministisen näkökulman "naisten historian" tuoma panos.

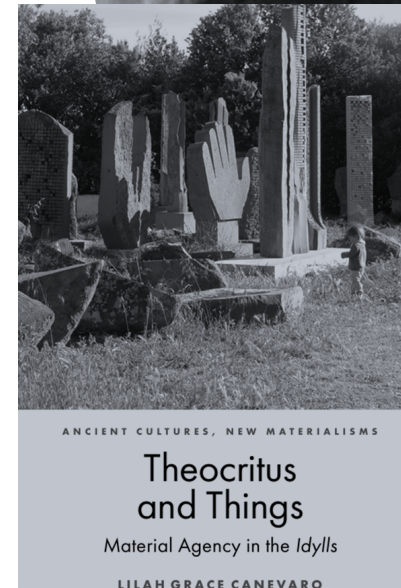
Uusmaterialismi antiikin tutkimuksen uutena mallistona?

”Aineellinen toimijuus; ihmisen ja ei-ihmisen toimijuus; kivinen toimijuus; kietoutuneet toimijat; toimijoiden ja aktanttien kokoonpanot ja verkostot; hybriditoimijat.

Tämä kirja vastaa uuden materialismin, materiaalisen ekokritiikin ja materiaalisen feminismen kehotuksiin moninaistaa ja uudelleen määritellä ymmärrystämme toimijuudesta.

Korostaen moninaisten toimijoiden kirjoa, joka sisältää ihmisen, mutta ei rajoitu tähän, se laajentaa antiikin runoustutkimuksen hahmojen määrää. Materiaalista ekokritiikkiä on kuvattu kuunteluharjoitukseksi – ja tämä kirja kehottaa meitä kuuntelemaan sarjaa antiikin Kreikan kirjallisuudessa aliedustettuja toimijoita (naisia, luontoa, ei-inhimillistä).”

Lilah Grace Canevaro: Theokritos ja asiat.

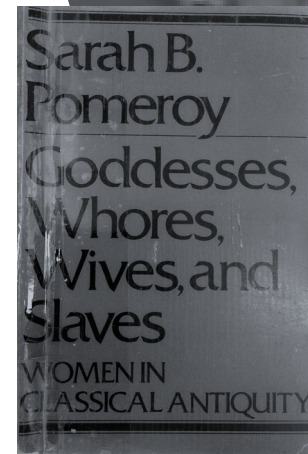

Zeuksen patriarkaalinen järjestys

Hesiodeksen misogynistinen patriarkaalinen järjestys

”Zeus pistää lopulta lopun taivaan kuninkaiden peräkkäisille syrjäyttämisisille vaimojensa ja näiden poikien salaliittojen toimesta. Perustamalla patriarkaalisen hallinnon Olympokselle Zeus asettaa sen moraalisen järjestyksen ja kulttuurin olemalla Vuodenaikojen, Kohtalottarien, Muusien ja Sulotarten isä. Mutta hän kieltää naisilta vallan ja jopa riistää heiltä yksinoikeuden lasten synnyttäjinä synnyttäessään itse Athenen oman päänsä kautta ja Dionysoksen omasta reidestään.”

Erityisesti Pandora, myytti ensimmäisestä naisesta

Kaunis onnettomuus/paha (kalon kakon)

Hesiodoksen myytti ensimmäisestä naisesta, Pandorasta.

"Ihmetys (thauma) valtasi kuolemattomat jumalat ja kuolevaiset ihmiset, Kun he näkivät houkuttelevan ansan, Ihmisille hallitsemattoman (amēkhanon)."

Naisten suku

*"Tästä naisesta on peräisin naisellinen suku,
tuhoisa naisten suku ja heimo,
joka elää kuolevaisten miesten kanssa
heidän suurena vitsauksenaan (pêma)
ollen sopivia kumppaneita vain yltäkylläisyydessä
eivät puuteen piinatessa."*

Kuhnuri vertaus

*"Mehiläiset ruokkivat pahantekoon liittoutuneita kuhnureita,
Suojaisessa pesässä, ahkeroinvat kaikki päivät auringonlaskuun saakka,
Rakentaen valkoista kennoa,
Kun kuhnurit pysyvät sisällä turvallisessa pesässä
Ja ahmivat vatsaansa sen, mitä toiset ovat vaivalla hankkineet."*

*"Zeus teki naiset, nuo keskenään liittoutuneet kiusankappaleet
Samanlaiseksi onnettomuudeksi miehille."*

Itse asiassa kuhnurit koiraita, kuningatar ja työläismehiläiset
naaraita

Vanhuus ilman hoitoa ja jälkeläisiä

*”Toisenkin pahan Zeus antoi hyvän vastineeksi:
jos mies pakoilee avioliittoa ja naisten toimien murhetta,
Eikä mene naimisiin, häntä kohtaa tuhoava vanhuus
vailla huolenpitäjää.
Elinaikanaan häneltä ei puutu elantoa,
Mutta kuollessaan,
jakavat kaukaiset sukulaiset hänen omaisuutensa.”*

Zeuksen vastajuoni

*”Tulen vastineeksi minä annan onnettomuuden/pahan (kakos),
josta kaikki iloitsevat täysin rinnoin,
syleillen omaa onnettomuuttansa/pahaa (kakos).
Näin sanoi jumalten ja ihmisten isä,
ja nauroi niin että kaikui.”*

Naisen muovaus

Maineikkaan Hefaistoksen hän käski oitis sekoittaa maata ja vettä, liittää tähän ihmisääni ja voima ja tehdä tämä kasvoiltaan kuolemattomien näköiseksi nuoren neidon viehättävyydessään.

Athenen lahjat

Athenen opettamaan monitaitoisen (poludaidalos) kudonnan

*”Päilyväsilmäinen Athene puki ja koristi hänet,
Jumalaiset Sulottaret ja kuninkaallinen Suostuttelu (Peitho)
kietoivat hänen kaulaansa kultaisia kaulanauhoja,
Kaunistukkaiset Horat seppelöivät hänen päänsä keväisillä kukilla.”*

Alexandre Cabanel: Pandora 1873. Mallina ruotsalainen sopraano
Christina Nilsson (1843-1921)

Afroditen lahja

Ja kultaista Afroditea hän käski kaatamaan hänen päähänsä
suloutta (kharis), tuskaista kaipuuta ja jäseniä kalvavaa huolta.

Ehostaminen

”Ja Pallas Athene ehosti/järjesti (kosmeō) ihon kaikkialta.”

Kosméō – järjestää/ koristella – kósmos - järjestys

Järjestys (kosmos)

Laittaa naama järjestykseen, koristella kasvot

Kosmetologia – kosmētikós – taitava järjestämään

Hermeen lahjat

Hermestä, jumalten airutta,
Argontappajaa,
Zeus käski sijoittamaan tähän
nartun mielen (kuneon te noon) ja kieron
luonteen (epiklopon êthos).

**You
Say I'm
a Bitch
Like It's
a BAD
Thing**

Pandora - pan - dora

Jumalten sanansaattaja antoi naiselle äänen, ja nimitti hänet Pandoraksi (kaikki-lahjat), koska kaikki Olymposlaiset olivat antaneet hänelle lahjansa, leipää syövien miesten vitsaukseksi (pēma)

Henry Howard: Epimetheus ottaa vastaan Pandoran 1834

Lahjana Epimetheukselle

Otti vastaan ja vasta sitten tajusi
pahaksi/onnettomuudeksi

Lippaan avaaminen

Kapioissa kaikki onnettomuudet

”Mutta nainen nosti käsin ruukun (pithos) suuren kannen, päästi kaiken valloilleen, tuoden ihmisille masentavat huolet.”

Yksin Toivo (Elpis), jäi rikkoutumattomaan asumukseensa ruukkuun eikä ehtinyt lentää ulos.

Claudine Leduc: Avoliitto antiikin Kreikkassa. 1990.

Nainen vapaana lahjana

Naiset sukujen välittäjinä – lahjan anto – morsiamen antaminen (didodi) viittaus aina lahjaan ei ostamiseen.

”**Morsian oli ilmainen lahja**, ja hän tuli miehensä kotiin polydoroksena (lahjoja tuoden). Uskon, että **ilmainen lahja** oli kreikkalaisen laillisen lisääntymisjärjestelmän organisoiva periaate. Kahdeksannesta neljännelle vuosisadalle eaa. nainen aina annettiin (didomi) miehelleen toisen miehen toimesta, ja tämä mies antoi aina muita rikkauksia (epididomi) hänen mukanaan.

Yhteiskunnallisesta tavoista riippumatta miehen laillisten lasten (tätä seuraavien poikien ja avioliitossa pois luovutettavien tyttärien) äiti yhdistettiin (kreikan sana tarkoittaa "asettui aloilleen") tiettyihin omaisuuksiin tai odotuksiin varallisuudesta. Tämä tarkoitti, että Kreikassa nainen ja hänen "perintöoikeutensa" olivat pohjimmiltaan samaa sukua.”

Claudine Leduc: Avoliitto antiikin Kreikassa

Arkaainen Kreikka

Arkaaisessa kreikassa erilliset jakautuneet sukulinjat erillisissä hierarkissa ”kotitalouksissa” perustuen maaomaisuuteen ja sisältäen ihmiset, karjan ja muun vaurauden.

Nainen osana ja osallisena sukutalon omaisuutta
Sidottu siihen, mutta samalla oman osansa hallitsijana.

Antoivat kuitenkin morsiamen, osan omaisuutta pois toiseen talouteen – liittyi talon verilinjaan

Tunnettiin myös hedna, lahja, jonka sulhasen isä antoi morsiamen isälle.
Myös mahdollisuus tulla vävynä taloon

Kotitaloudet alisteisia ylemmälle. Ei vapaat kuuluivat hallitsevan taloon.

Ateenan järjestelmä

Klassinen polis = oikosten yhteenliittymä
Toistensa kanssa risteytyvät ja
päällekkäiset sukulinjat ja kotitaloudet.

Kaupungin ja avioliittojärjestelmän uudelleen järjestely.
Nainen ei enää sidottu maahan vaan myötäjäisiin (prox)
kohdeltiin ikuisena alaikäisenä miehensä holhouksessa.

Myötäjäiset (prox), ei enää maamaisuutta tai edes kiinteää vaan
liikuteltavaa vaurautta, rahaa, pääomaa.

Mahdollisesti rikkaiden ja köyhempien liitot, Solon rauhoitti konfliktin
yleisellä naisten vaihdolla.

Loi tasa-arvoisemmat miehet ja yhdenvertaisemmat miesten
oikokset, mutta alisti naisen aseman vahvemmin miehelle

*”Hieman eri ja kenties provosoivammalla tavalla ilmaistuna, naiset
olivat demokratian keksimisen pääasiallisia uhreja.”* Claudine Leduc

Ateenalainen Artemista esittävä marmorireliefi n. 400 eaa..

Ateenan avioliitto

Nainen saattoi emännöidä taloa, mutta talon herra (kyrios) mies

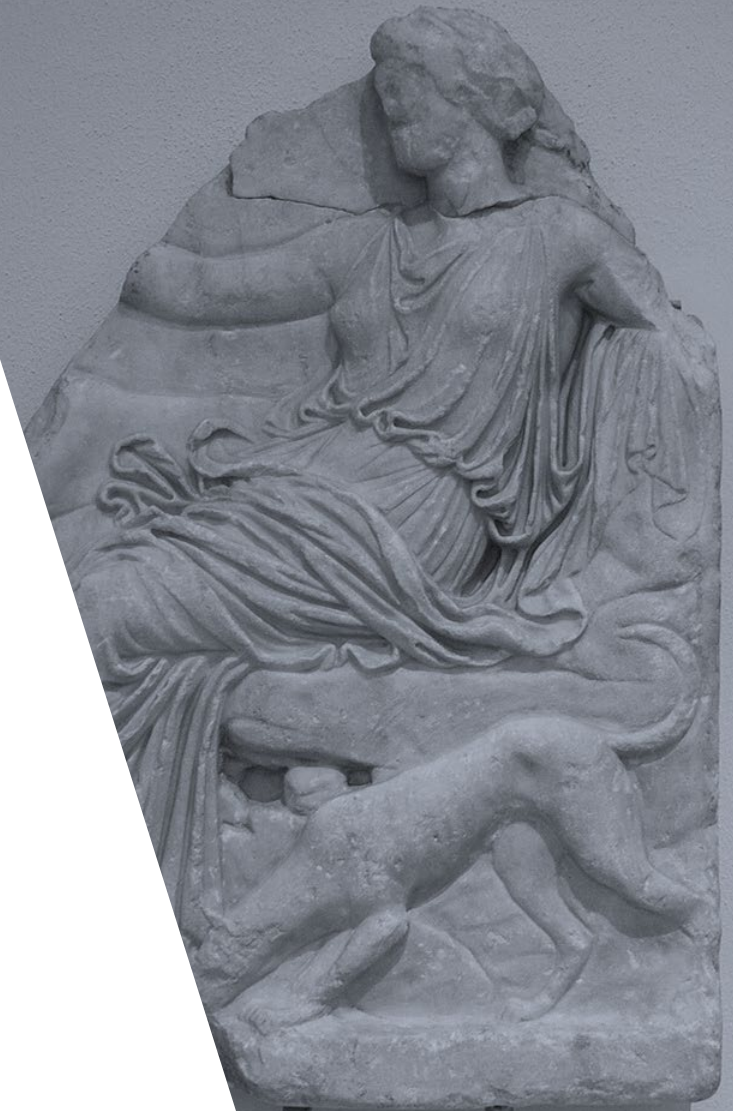
Naisen kyrios, antoi naisen toiselle kyriokselle näiden välisenä sopimuksena.

Naisen kihlaus, lupaus, pantti (engue) miesten välinen sopimus, yleensä isän tai veljen ja sulhasen sopimus. Sitoo kaksi kotitaloutta, sukua.

Lailliseen liittoon kuului engue. Mies ja nainen saattoivat elää yhdessä ja mies ottaa/ostaa vaimonsa lisäksi rakastajan tai jalkavaimon ja saada näiden kanssa lapsia, mutta nämä eivät olleet laillisia kansalaisia eikä osuutta omaisuuteen talon omaisuuteen.

Nainen, jolla veljiä epiproikos, asetettu (epi) myötäjäisiinsä (prox). Mies ei saanut käyttää, mutta ei ollut naisenkaan, vaan tarkoitettu tämän pojille.

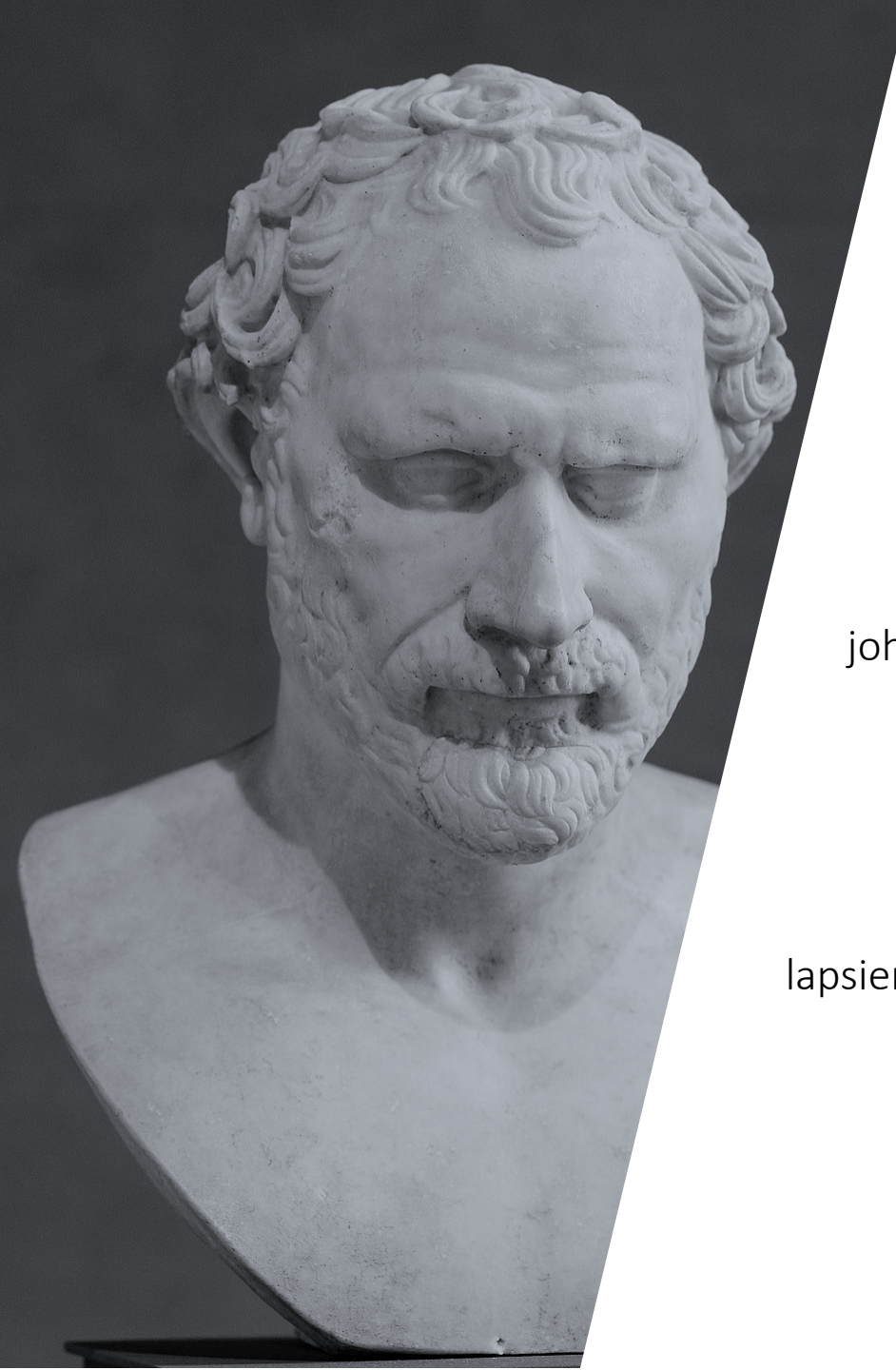
Nainen, jolla ei veljiä epikleros, asetettu isänsä vaurauteen (kleros). Kantoi siis koko isän omaisuutta, mutta ei jälleen omanaan vaan pojilleen.

Vaimot, kurtisaanit, jalkavaimot

Sillä tätä aviossa/yhdessä (sunoikein) eläminen on, kun tekee lapsia (paidopoiētai) ja johdattaa pojat fraternalle ja demelle ja antaa tyttäret heidän miehilleen omikseen.

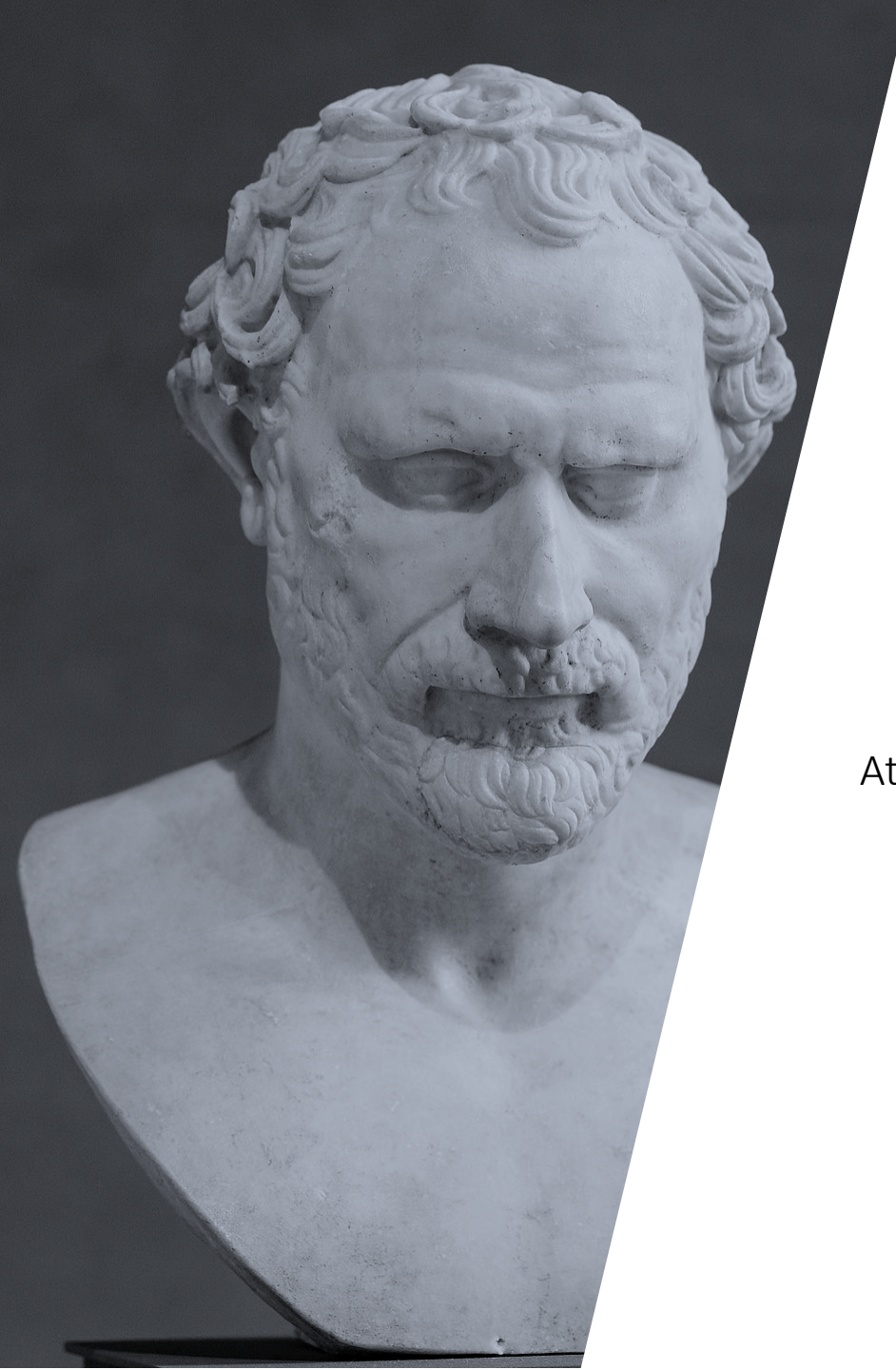
Sillä meillä on **kurtisaaneja** (hetairas) nautintoa (hēdonēs) varten ja **rakastajattaria/jalkavaimoja, nuorikkoja** (pallakas) ruumiidemme päivittäiseen palvelemista/hoitoon, mutta **vaimoja** (gunaikas) laillisen suvun (gnēsiōs) lapsien tuottamiseksi (paidopoieisthai) ja kotiomaisuutemme uskotuksi vartijaksi (phulaka).

Apollodorus vastaan Neaera 343-40.

Demostheneksen puheisiin liitetty luultavasti Apollodoruksen itsensä kirjoittama syytepuhe Nearaa vastaan.

Nera oli alkujaan korinttilainen orja-prostitioitu, ostanut itsensä vapaaksi Ateenalaisen rakastajansa Frynionin avulla ja asunut tämän kanssa Ateenassa, paennut sitten Megairaan jossa tullut Stefanoksen rakastajaksi ja palannut tämän kanssa Ateenan eläen tämän kanssa ”avioliitossa” saaden lapsia.

Henryk Siemiradzki, Phryne at the Poseidonia in
Eleusis, 1889.

Ei ilmaiset lahjat

Jalkavaimo/rakastaja (pallake) – mies elätti

Kurtisaani (hetaira) seuralainen – sivistynyt
itsellinen prostituoitu, myy seuraansa, omat varat

Katunaiset (pornai) – alimmalla tasolla, joko
kadulla tai bordelleissa, orjaprostituoidut
Yleensä parittaja joka ottaa maksun

Mies sota - nainen synnytys

”Avioliitto on tytölle sama kuin sota pojalle” Vernant
Tosin avioliitto on välttämätön myös kansalaismiehelle

Sota ja synnytys analogiat

- Vapaan kansalaisen valmius kuolla poliksen tähden
- elämän ja kuoleman kamppailu
- eläimellisen kohtaaminen
- veren virtaaminen – kuoleman merkki - kauhu

Kuolema

- Mies taistelussa (polemoi)
- Nainen lapsivuoteessa (lekhoi)

Sparta muistokirjoitus hautakiveen ainoastaan jos kuollut taistelussa (mies) tai synnytyksessä (nainen)

”Ainetos kuollut taistelussa”; ”Aghippa, kuollut synnytyksessä”.

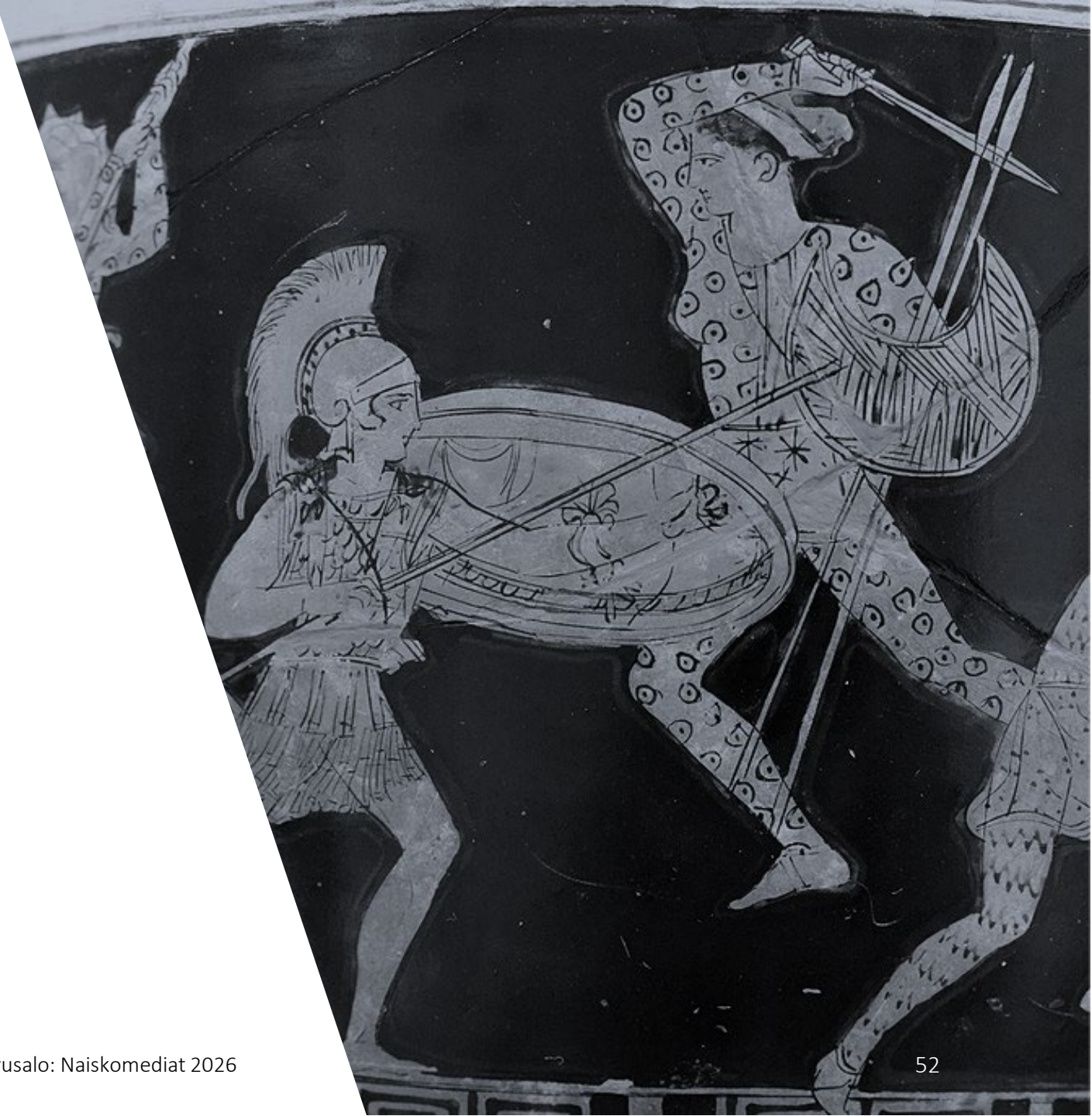
Amazonomachy. Attikalainen punakuviop n. 420 eaa.

Amatsonit

Myyttiset idän soturinaiset

Soturimiesten vastakuva

Myyttinen Ateenan perustaja Theseus kaappaa
Amatsonien kuningattaren Hippolyteen vaimokseen.

J. Carlier, "Voyage en Amazonie grecque", Acta antiqua Academiae Scientiarum Hungaricae 27.4 (1979), p. 381-405

Matka Kreikan Amazonoonille

Jeannie Carlierin artikkeli 1979

Amazon myyttien viitepiste todellisuudessa oli kreikkalainen kaupunki, kyse oli sen ylösalaisin käännetystä kuvasta.

"Kreikkalaisille amatsonit olivat kolminkertaisesti toisia. He olivat naisia, kaikkine kreikkalaisten naiseuteen liittäminä elämellisyyteen ja kurittomaan väkivaltaan kuuluvine ominaisuuksineen kreikkalaisille. He olivat vasta-miehiä, antianeirai, ja kuten jo varhain huomautettiin, tämä määritelmä leikitteli anti-sanan kaksoismerkityksellä, vihjaten, että he olivat sekä tasavertaisia miesten kanssa ja näiden vihollisia. Ja lopuksi he olivat barbaareja. Myytin eri versiot ovat vain muunnelmia erilaisuuden asteesta näissä kolmessa suhteessa (vaarallinen naisellisuus, sukupuoliroolien kääntäminen, barbarismi).

ACTA ARCHAEOLOGICA

ACADEMIAE SCIENTIARUM
HUNGARICAE

ADIVANTIBUS
A. DOBROVITS, E. FULEP, L. GEREVICH, J. HARMATA, M. PÁRDUCZ

REDIGIT
GY. MORAVCSIK

FASCICULI 1-4

Leonidas Drosis (1836-1882): Athene Promakhos. Academy of Athens on Panepistimiou Street. Athens. Feidiaan valtaisa prossipatsas Athene Promakhos seiso i antiikin Akropoliksella.

Pallas Athēnē

Hopliittinen pukuinen ikuinen neitsyt jumalatar

Järjen (fronesiksen) ja sotaidon jumalatar

Isän ideaali tytät, Zeuksen itsensä synnyttämä

Metis äiti, mutta ei äidin synnyttämä vaan syntynyt täysissä sotavarustuksissa isän päästä

Donyos ratsastaa pantterilla
370-360 eaa. Museum de Louvre, Paris.

Dionysos

Itse teatterin jumala

Muuttuminen vanhasta partaisesta
nuoreksi androgyyniksi

Fallokseen yhdistetty jumala, joka esintyy
kuitenkin lähes aseksuaalisena ja
feminiisenä miehenä

Teiresias muuttuu naiseksi. Johann Ulrich Kraus c. 1690.

Teiresias: sokea tietäjä

Hermafrodiitti, elänyt naisena ja miehenä

Lyönyt parittelevia käärmeitä ja Hera muuttanut naiseksi

Toimii Heran papittarena, menee naimisiin ja saa lapsia

Takaisin mieheksi

Heran ja Zeuksen riita kumpi nauttii enemmän seksistä mies vai nainen. Teiresias sanoo naisen nauttivan kymmenen kertaa enemmän.

Hera sokeuttaa koska tuonut Afroditen lisääntymiseen

Nicole Loraux (1943-2003) : Teiresiaksen kokemukset: Naisellisuus ja kreikkalainen mies.

Naisellisuus kreikkalaisessa miehessä

”Naisellisuus astuu Kreikan politiikkaan (ja politiikkaan kaikkialla?) hypoteesin muodossa, joka perustuu negaatioon: toistuvaan – ja elävään – kiistämiseen niistä eduista, joita mies voisi saada viljelemällä itsessään naisellisuutta.”

Paradoksi mies sitä miehekkäämpi jos pystyy kantamaan naisellista sisällään.

Naisellisuus kreikkalaisen naisen kaiken halutuimpana asiana

Peniskateuden sijaan kohtu kateus

Kuka on kansalainen?

Aristoteleen yleinen määritelmä kansalaisesta – naiset eivät kuulu

Kutsumme sitä, jolla on valta (exousia) osallistua neuvottelevien (bouleutikēs) ja oikeudelliseen/päätäviin (kritikēs) aseisiin/virkoihin (arkhēs) poliksen kansalaiseksi (politēn).

Yleisesti puhuen voimme kutsua poliikseksi tällaisten joukkoa, joka on riittävän suuri itseriittoisen elämän kannalta.

Aristoteles toteaa myös että käytännössä isä ja äiti kansalainen

Käytännössä (khrēsin) kansalaiseksi määritellään se, jolla isä ja äiti, molemmat eikä vain toinen, ovat kansalaisia.

Kummatkin vanhemmat 403/ 2

Antidotoksen johdolla, he päättivät Perikleen ehdotuksesta, että kansalaisten suuren määrän (plēthos) vuoksi, ei saa osallistua (metekhein) politikseen, ellei ole syntynyt kahdesta kaupunkilaisesta (astoin).

Kansalaisuuteen (politeias) osallistuvat ne, joiden kummatkin vanhemmat ovat kaupunkilaisia (aston) ja jotka ovat kirjattu demokseensa täytettyään 18 vuotta.

Nainen suhteessa mieskansalaiseen

Mieskansalainen jumalten ja eläinten välissä

Nainen eläimellisempi ja jumalallisempi

Hallitsematon (akrasia) ja hillitön (akolasia).

1) vaimo – yksityinen nainen - kesytetty kotiin

2) seuralainen (hetairai) – julkinen nainen

3) papitar – välittää jumallista

Josine Henriëtte Blok (1953)

Kritiikki

”Pariisin koulukunta säilytti antiikin tutkimuksessa vallitsevan aristoteelisen kansalaiskäsitteen ja sisällytti sen strukturalistisen metodologian viitekehykseen. Binääristen vastakohtien kokonaisvaltaiseen rakenteeseen mallinnettuna miespuolisesta kansalaisesta tuli paitsi poliittisen järjestelmän, myös koko Kreikan poliittisen kulttuurin, sen myyttien, kulttien, rituaalien, kirjallisuuden ja kuvataideteosten määrittävä hahmo, kun taas nainen oli määritelmän mukaan vastakohta, kaikkea muuta kuin miespuolinen kansalainen, perimmäinen toinen, osa luontoa, yhteiskunnan kulttuurijärjestyksen ulkopuolella.”

Josine Henriëtte Blok (1953)

Naisten julkinen rooli

Aristoteleen filosofinen määrittely, joka satoi kansalaisuuden vain miehille kuuluviin neuvoston, kansankokouksen tai kansantuomarin aseisiin vienyt harhaan käsitystä naisten kansalaisuudesta ja julkisesta toiminnasta

Naisille jäänyt omituinen kansalaisuus, toisaalta on, kansalainen tarvitsee kansalaisäidin, mutta tämä kansalaissyntyttäjä on samalla kansalaisuudesta ulossuljettu.

Kansalaisuus osallisuutta poliiksen toimiin ja mutta näissä perustavia pyhät toimet (hiera kai hosia), jota välittivät jumalien ja ihmisten suhteita ja koko yhteisen ja yhteisön suhdetta pyhään perustaansa.

Tämä suhde ei mikään moderni yksityinen jumaluussuhde vaan juuri julkinen ja yhteisöllinen koostuen konkreettisista toimista laajassa uskonnollis-sosiaalis-poliittisessä merkityksessä.

Uskonto ja politiikka eivät erotettu vaan eräänlainen polisuskonto.

Kansalaisuuden menetys merkitsi ulossulkemista hierai kai hosia alueelta.

CITIZENSHIP IN
CLASSICAL ATHENS

JOSINE BLOK

Apollodorus vastaan Neaera 343-40.

Tässä vaiheessa hyveellisimmätkin (sōfronestatai) naiset (gunaikōn) suuttuvat sinulle, koska olet katsonut tämän sopivaksi **osallistumaan (metekhein)** samalla tavalla heidän kanssaan **polikseen ja pyhiin asioihin (hierōn)**

[...] Joten teidän on myös huomioitava kansalaisettaret (politidōn), jotta köyhien miesten tyttäret eivät tulisi naimattomiksi.

[...] Vapaiden naisten (eleutherōn gunaikōn) arvokkuus siirtyy kurtisaaneille (hetairas), jos heille annetaan lupa tehdä lapsia miten haluavat ja osallistua kaikkiin **poliksen rituaaleihin (teletōn), pyhiin seremonioihin (hierōn) ja kunniatoimiin (hierōn)**

Ulko- ja sisätila

Kritybulus: "Naiselle on kauniimpaa (kallion) pysytellä sisällä (endon) kuin elää ulkoilmassa, mutta miehelle on häpeällisempää (aischronos) pysytellä sisällä kuin huolehtia ulkoisista (exo) asioista.

(Ksenofon: Taloudesta 7:30.6-31.1)

Roomalainen ja kreikkalainen

Sillä kuka Roomalainen häpeäisi viedä vaimonsa juhla-aterialle? Tai kenellä perheen äidillä ei olisi ensimmäistä sijaa talossa ja kuuluisi sen julkisuuteen.

Mutta kreikassa toimitaan hyvin eri tavalla. Nainen ei osallistu yhteisiin kokoontumisiin paitsi sukulaisten kesken, eikä hän istu muualla kuin talon sisäisessä osassa, jota kutsutaan gynaecōnītikseksi ja johon pääsevät vain lähisukulaiset.

Quem enim Rōmānōrum pudet uxōrem dūcere in convīvium? Aut cuius nōn māter familiās primum locum tenet aedium atque in celēbritāte versātur? Quod multō fit aliter in Graeciā. Nam neque in convīvium adhibētur nisi propinquōrum, neque sedet nisi in interiōre parte aedium, quae gynaecōnītis appellātur; quō nēmō accēdit nisi propinquā cognātiōne coniūctus.

Itämainen erityys?

Ajatus, että Ateenan naiset täysin suljettuja sisälle taloon omaan naisten osaan, itämaiseen haaremiin

Matkakertomukset Turkista ja aikansa Kreikasta Turkin alla

Cornelius de Pauw, nojatuoli maantieteilijä, "cléture Asiatique" termi 1787 kuvamaan Ateenan naisten asemaa

Vanha vaikutus näkemyksiin Ateenan naisten asemasta

Poliittinen korostus ranskan vallankumouksen aikaan, paluu demokratiaan ja kansalaisten tasa-arvoon, ei kuitenkaan naisille

Ateenan naisten vahvaa eristämistä alettu kyseenalaistaa vasta 1900-luvulla ja nykyään yhä vahvemmin.

Molossikoirien vahtimat naistenhuoneet

Aristofaneen naistenjuhlissa naiset syyttävät Euripidestä:

”Ja hänen vuokseen myöskin naisten huoneiden (gunaikōnitisin) oville sinetit ja salvat laittavat nyt meitä vahtiessaan, molossikoirat kasvattavat uhkaamaan rakastajiamme (moikhois).”

Koominen liioittelu, jota käytetty todellisuuden kuvauksena

Naisten huoneet oma osa varsinkin varakkaita isoja taloja

Ei kuitenkaan mitenkään suljettu vankila

Talo (oikos)

Toisessa kerroksessa naisten huone "gynaikônitis"
Ensimmäisessä kerroksessa miesten huone (andrôn)
Varakkaamman perheen asunto palvelijoineen
Köyhemmät vaatimattomammassa
Taloudenhoito, oikonomia.
Mies kodin herra (kyrios) ja isäntä (despote)
Perheen päänainen, kodin valtiatar tai emäntä
(despoina)

Intersektionaalisuus?

Kimberlé Crenshawin 1989 kehittämä termi kuvaamaan risteäviä ja yhdistyviä alistuksen ja etuoikeuksien muotoja. Alistettujen risteävien identiteettien monialisteisuus.

Sittemmin ajatus erilaisten sukupuoli, etnisyys, luokka, asema, uskonto, ikä, ulkonäkö, terveys jne. leikkauksista.

Identiteettipolitiikka yhtä yksilöllistä identiteettiä vastaan risteävinä ryhmäidentiteetteinä.

Hieman soveltaen antiikkiin antiikin naisten identiteettien ja vallan erilaisuus riippuen myös oliko vapaa vai orja, köyhä vai rikas, hyvää vai huonoa syntyperää jne.

Sukupuolitietoisuus ja taistelu

Antiikin miesten ja naisten identifioituminen eri ryhmiin, perheisiin, asemiin, jopa enemmän kaupunginosiin kuin kaupunkiin kokonaisuutena.

Miksi antiikin orjilla ei luokkataistelua tai tietoisuutta?

”Mitä yhteistä oli kotiorjilla, kuten niillä, joita esitellään uudessa komediassa, tai orjalla, joka hoiti käsityöläisliikettä isäntänsä puolesta ja nimissä, niiden kanssa, jotka hikoilivat kahleissa Laurionin kaivoksissa? Mitä yhteistä oli maatalousorjan, varakkaan perheen "kotiopettajan" tai hallinnon työntekijän välillä?” Jean Pierre Vernant: Luokkataistelu

Mitä yhteistä varakkaan suvun vapaasyntyisellä naisella ja alemman aseman naisilla tai varsinkaan orjilla.

Tosin juuri Aristoteleen komedioissa jopa yleishelleeninen naistenliike

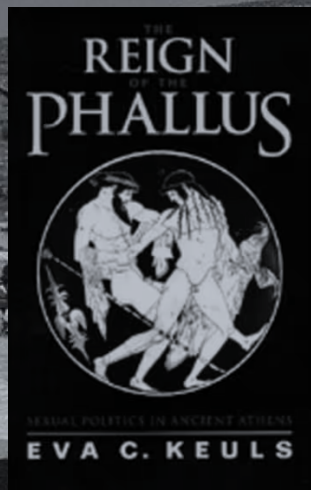
Fallospatsaat Dionysoksen temppelissä Deloksessa.
Keuls, Eva C. The Reign of the Phallus: Sexual Politics in Ancient Athens. Berkeley, Calif: University of California Press 1984.

Fallokratia

”Jos yhteiskuntaa dominoivat miehet, jotka eristävät vaimonsa ja tyttärensä, halveksivat naisten roolia lisääntymisessä, pystyttävät patsaita miehen sukupuolielimille, harrastavat seksiä ikätovereidensa poikien kanssa, tukevat julkisia bordelleja, luovat raiskauksen mytologiaa ja harjoittavat hillitöntä sapelinkalistelua, ei ole sopimatonta viitata falloksen valtakauteen. Klassinen Ateena oli tällainen yhteiskunta.

Länsimaisen sivilisaation ytimessä oleva falloksen vallan tarina on tukahdutettu antiikin tutkimuksen miehisen lähes monopolin aseman tuloksena laiminlyömällä kuvallista todistusaineistoa siveyden ja sensuurin nimissä ja harhaanjohtavalla halulla suojella Ateenan idealisoitua kuvaa.”

Eva C. Keul: Falloksen valtakausi: Sukupuolipolitiikka antiikin Ateenassa.

Aubrey Beardsley. Lysistrata 1896. Victoria and Albert Museum

Rivot komediat

Häpeämättömyys ja hävytön puhe

Jalmari Finnen naishallitus 1907 poisti “moniaita riwouksia”.

Kun alettiin esittää 1800-luvulla ensin pikkutuhmissa burleski ja vaudeville esityksissä

Käännöksissä eufenismit ja latinalaistetut versiot

Leonard Smithers julkaisi Aubrey Beardsleyn eroottisella kuvituksella vain rajatulle yleisölle tiskin alta myytäväksi. Beardsley, joka kääntyi katoliseksi pyysi kuolinvuoteellaan hävittämään.

Aina 2000-luvulle asti tuomittiin useasti säädyttömäksi.

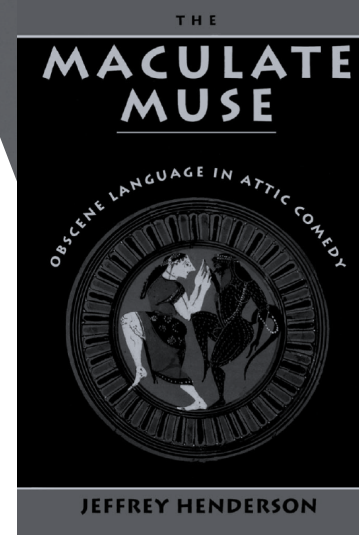

Tahrattu muusa: Rivo kieli attikalaisessa komediassa

Alapäähuumori sukupuolielimet ja ulosteet

Ei vain kieli vaan esitys

”Meidän on pidettävä mielessä, että itse vanhan komedian esitys oli ainakin vielä pitkälle neljännelle vuosisadalle täysin rivoa: miesnäyttelijät olivat groteskisti topattu takamuksestaan ja vatsastaan ja heillä oli falloket, naisroolit (vaikka miehet niitä esittivätkin) sisälsivät yleensä alastomuutta ja paljon seksuaalista leikittelyä; tanssi oli usein erittäin vihjailevaa; komedioiden loukkaava, parodinen ja satiirinen painotus nojasi voimakkaasti säädyttömyyteen vaikutuksensa saamiseksi. Toisin sanoen Ateenalaisen komedian eetos, samoin kuin sen jatkamat perinteet, sisälsivät säädyttömyyden kaikissa muodoissaan omana välttämättömänä elementtinä.”

Kreikkalaisten rakkauselämä (1925)

Filologi Paul Hans Brandt (1875 - 1929) salanimellä Hans Licht

Kreikan sosiaalhistoria kahdessa osassa 1925

Das Liebesleben der Griechen - Sexual Life In Ancient Greece 1932

Toisessa osassa varsinainen sukupuolielämä

- Miehen rakkaus naiseen
- Masturbaatio
- Tribadismi
- Prostituutio [toiseksi pisin luku]
- Miesten homoseksuaalisuus [kaikkein pisin luku]
- Kreikan sukupuolielämän perversiot

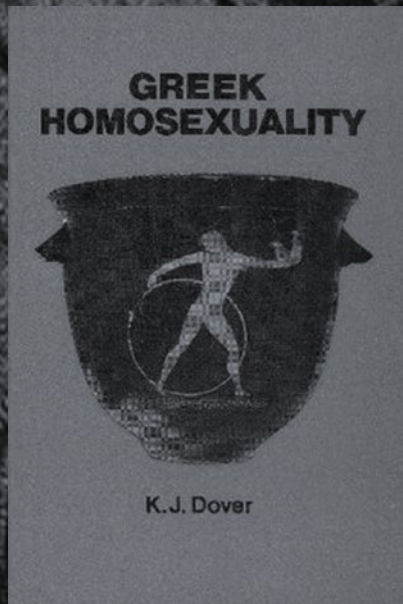
VI. PERVERSIONS OF GREEK SEXUAL LIFE	499
1. MIXOSCOPY	499
2. TRANSVESTITISMUS	500
3. EXHIBITIONISM	501
4. PYGMALIONISM	502
5. FLAGELLATION, SADISM, MASOCHISM	503
6. SODOMY	504
7. NEKROPHILIA	505

da auch sie selbst ja einst ein Knabe war. Sie hat den
en entkleidet, hat den Adonis herbeigelockt, sie des Früh-
Päckel der Liebe.

Myytti vapaasta seksistä

”Omalla kulttuurillamme on omat myytinsä kaukaisesta menneisyydestä, ja yksi vaikeasti kuoleva myytti on, että kristittyjen "keksimä" seksuaalinen syyllisyys, häpeä ja pelko tuhosivat vapaan, pelottoman ja pakanallisen seksuaalisuuden kulta-ajan.

On kiistatonta, että useimmilla pakanoilla oli monella tapaa vähemmän estoja kuin useimmilla kristityillä. Heillä ei ollut ainoastaan jumalatar, joka oli erityisesti kiinnostunut seksuaalisesta nautinnosta, vaan heidän muut jumaluutensa kuvattiin legendoissa nauttivan haureudesta, aviorikoksesta ja sodomiasta.

Afrodite, Pan ja Eros n. 100 eaa. Löydettiin Deloksen saarelta 1904.

Afrodite

”Kreikkalaiset pitivät seksuaalista nautintoa elämänalueena, josta jumalatar Afrodite oli kiinnostunut, kuten Ares oli kiinnostunut sodasta ja muut jumalat muista toiminnoista. Sukupuoliyhteys oli aphrodisiaa, "Afroditen asioita".

Seksuaalista halua voitiin ilmaista yleisillä sanoilla "halu", mutta pakkomieltainen halu tiettyä henkilöä kohtaan oli eros, "rakkaus" siinä merkityksessä kuin se on ilmaisuissamme "olla rakastunut..." (eran) ja "rakastua..." (erasthenat). Eros, kuten kaikki voimakkaat tunnevoimat, mutta johdonmukaisemmin kuin useimmat, personoitiin ja jumaloitiin; jotkut varhaiset runoilijat käsittelivät häntä kosmisena voimana, joka oli vanhempi kuin Afrodite, ja joskus (vaikkakaan ei usein) väitettiin olevan hänen poikansa. Yleisimmin häntä pidettiin hänen palvelijanaan tai edustajanaan, siinä määrin kuin hän saattoi halutessaan saada X:n rakastumaan Y:hen.” Kenneth Dover

Sapfoksi nimetty muotokuva nuoresta naisesta. Pompeiji (55 -79)

Sapfon eros

*Jotkut sanovat ratsuväen armeijan, toiset jalkaväen, jotkut sanovat laivaston olevan **kauneinta/loistavinta** (kálliston) mustan maan päällä minä sanon, että se on **mitä kukin intohimoisesti***

***himoaa** (ératai)*

Fragmentti 16

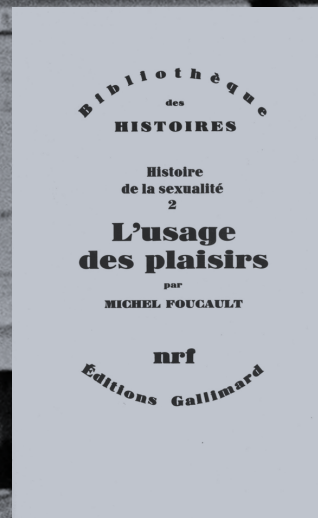
Helena kauneudessa ylivoimainen jätti parhaimman miehen, ei muistanut tyttärtään eikä rakkaita vanhempiaan kuin Afrodite johti tätä.

Tämä palauttaa Sapfon muistiin ja kaipaukseen Anaktorian [Sapfon naisrakastettu] ja Sapfo himoitsee/rakastaa nähdä tämän ihanat liikkeet ja kasvojensa säteilevän loisteen enemmän kuin Lydialaisten sotavaunut ja sotilaat.

Michel Foucault: L'Usage des Plaisirs. Paris, 1984.

Seksuaalisuus?

”Kreikkalaisilta ei kovin helposti löydä ”seksuaalisuutta” tai ”lihaa” vastaavaa käsitettä [...] Tarkoitan käsitettä, joka viittaisi yhteen ainoaan kokonaisuuteen ja mahdollistaisi erilaisten ja toisistaan näennäisesti hyvin kaukana olevien ilmiöiden – käyttäytymisten tietysti, mutta myös tuntemusten, mielikuvien, halujen, vaistojen ja intohimojen – ryhmittelyn uudelleen ikään kuin samankaltaisiksi, samasta alkuperästä lähteviksi tai samantyyppistä syysuhdetta heijastaviksi kokonaisuuksiksi.”

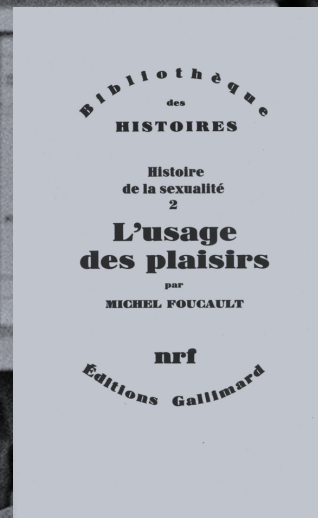
Afroditen teot (erga Afrodites)

Kreikkalaisilta ei toki puutu sanoja, joilla voi kuvailla erilaisia meidän seksuaalisiksi kutsumiamme eleitä tai tekoja. Heillä on käytössään laaja, täsmällisiä tekoja tarkoittava sanavarasto ja myös epämääräisempiä termejä, joilla he viittaavat yleisesti siihen, mitä me kutsumme seksuaalisiksi suhteiksi, yhteydeksi tai kanssakäymiseksi: esimerkiksi synousia, homilia, plesiasmos, miksis ja okheia.

Sellaista yleiskategoriaa, jonka alle kaikki nämä eleet, teot ja käytännöt sijoittuisivat, on kuitenkin paljon vaikeampi löytää.

Kreikkalaiset viljelevät substantiivisesti käytettyä adjektiivia **ta afrodisia**, jonka latinankieliset kääntävät lähinnä sanalla venerea.

Olen etsinyt sille niin hyvin kuin olen tainnut oman kielemme vastineita, kuten ”rakkauden asiat” tai ”rakkauden nautinnot”, ”sukupuolisuhteet”, ”lihalliset asiat” tai ”aistinautinnot”.

Michel Foucault: L'Usage des Plaisirs. Paris, 1984.

Vapaan miehen etiikka

Sukupuolikäyttäytyminen nautintoa tuottavina tekoina, joka syntyi vaikeasti hallittavien voimien taistelukentällä. Oikea mitta ja oikea hetki, tärkeämpää kuin kiellot - käyttäytymisen tapa. Taustalla epätasa-arvon ja pakotteiden järjestelmä (naiset, orjat) mutta moraaliongelma suhteessa vapauden harjoittamiseen.

AFRODISIA

Eettinen vuorovaikutus dynamiikka – liiallisuus ja passiivisuus pahasta

KHRĒSIS – KÄYTTÖ

Nautintojen käyttö, kuinka ottaa nautinto, mikä sopivaa

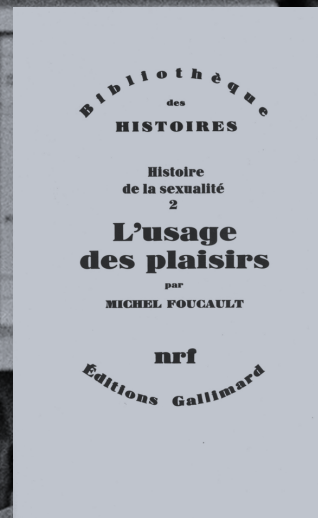
Tarve, ajoitus (kairos), oma asema

ENKRATEIA – ITSEHALLINTA ≠ heikkous (akrasia)

Aktiivinen dynaaminen kamppailu halujen, nautintojen voimia vastaan

SOFROSYNE – KOHTUUS, JÄRKEVYYS, ITSEHILLINTÄ ≠ hillittömyys

Itsehillinnällä saavutettu järkevyyden tila. Vapaus – miehinen aktiivinen vapaus

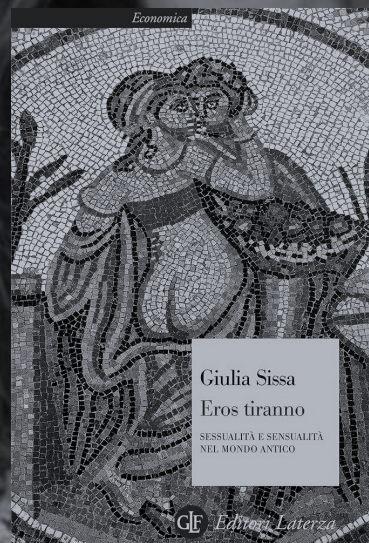

Eroksen tyrannia, sukupuoli ja aistillisuus

Meidän on hylättävä seksuaalisuuden kliseinen kieli ja alettava puhua toisaalta sukupuolesta (sex) – jotta voimme hahmottaa antiikin materialismin – ja toisaalta **aistillisuudesta** – jos haluamme ymmärtää antiikin ihmisten eroksen suhtautumisen koko kirjon.

Aina ahdistuksesta sen kultivointiin, pelosta ironiaan ja sen kiehtovuudesta inhoon he eivät ymmärtäneet erosta mahdollisten tekojen repertuaarina, **eivät "nautintojen käyttönä", vaan ruumiin itsepintaisena haluna.**

"Aistillisuus" auttaa meitä havaitsemaan eroottisuuden intentionaalisen intensiteetin ja sen esteettiset ja ruumiilliset ilmentymät.

Naiset pelaavat noppaa. Terracotta 400-300 eaa.

Naisten seksuaalisuus?

Doverilla, Foucault'illa ja Davod Halperilla korostus aktiivinen ja passiivinen – maskuliininen ja feminiininen keskeisempää kuin mies ja naiset maskuliiniset miehet, feminiiniset miehet, maskuliiniset naiset ja feminiset naiset

Kritiikki

Vapaiden naisten aktiivinen toiminta ei tehnyt maskuliinisempia

Demeter ja Persefone viettävät Eleusiin mysteereitä, keskellä Triptolemos.

Eleusiin mysteerit

Demeterin ja Korēn (Tytär) temppeli

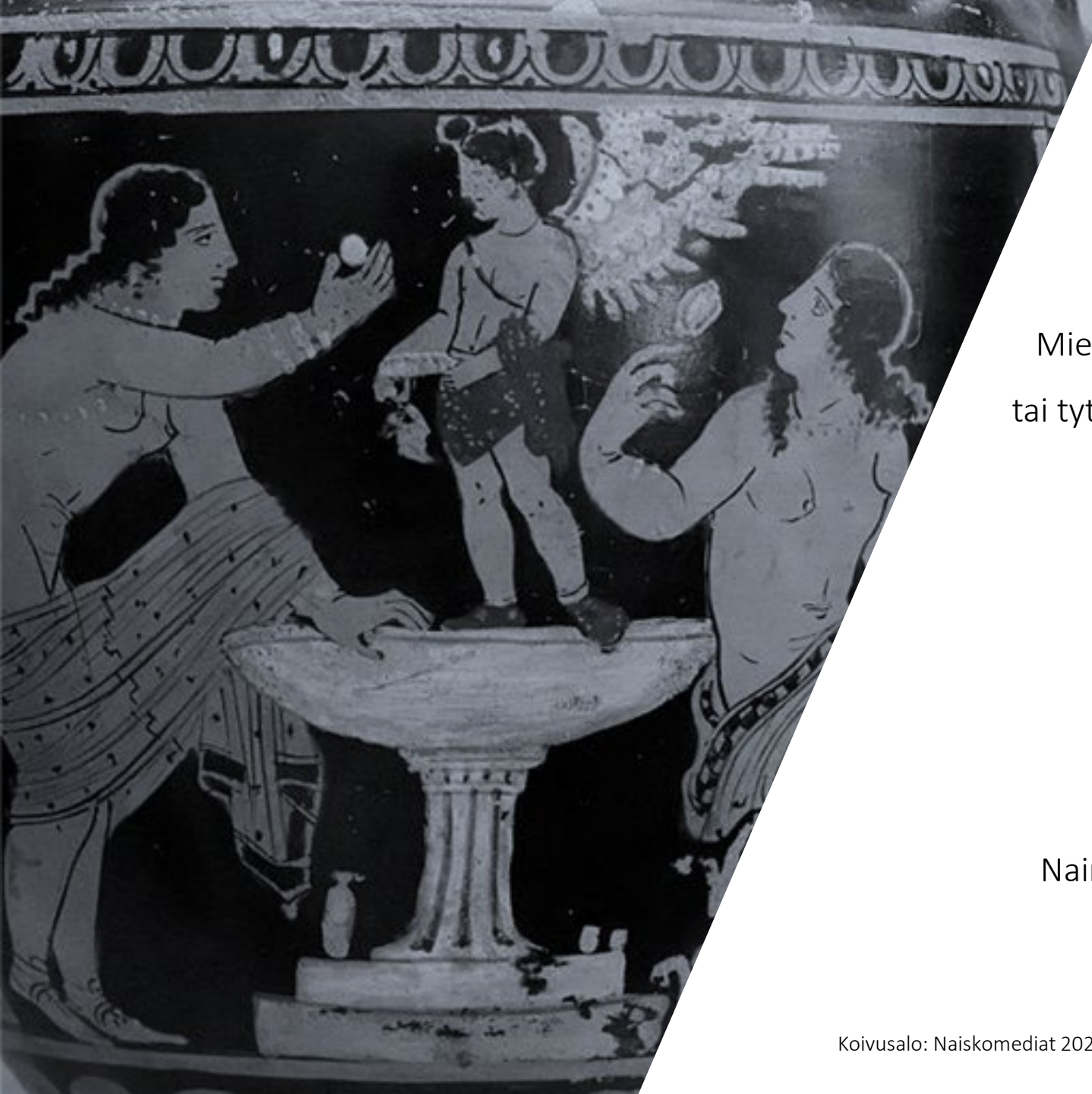
Kreikkalaisen maailman kuuluisin uskonnollinen juhla ja merkittävin mysteerikulteista.

Hedelmällisyys ja kuolemattomuus

”Aviorikos” (Moikheia)

Seksi toisen miehen vallassa olevan naisen kanssa
Mies syyllinen jos harrastaa seksiä toisen miehen vaimon
tai tyttären kanssa kanssa luvatta, ei syyllinen jos harrastaa
jonkun muun kun vaimonsa kanssa
Ei tarvitse lupaa harrastaa seksiä orjien tai
prostituotujen kanssa
Raiskaus – hybriksenä päälle käyntinä, myös miehet
voidaan raiskata
Naisella voi olla omasta tahdosta rakastaja (moikhea)
Nainen naisen rakastajana (moikha) kokonaan pois miehen
vallasta

Eroksen koominen ylistys

Alkuperäiset palloihmiset, neljä jalkaa ja kättä
Kolme sukupuolta, miehet, naiset ja miesnaiset (androgynit)
Zeus leikkaa kahtia

”Jokainen meistä on siis vain ihmisen puolikas/symboli (symbolon) ja olemme yhdestä kahdeksi halkaistuja kuin kampelat ja kukin etsii ainaisesti omaa puolikastaan/symbolia (symbolon).”

Androgynistä lohkotut miehet ovat naistenrakastajia (filogunaikes) ja naiset miestenrakastajia (filandroi). Näistä myös aviorikkojat (moikhōn).

Naisista lohkotut naiset suuntautuvat naisiin ja näistä syntyvät kurttisaanittaret (hetairistriai)

Miehistä lohkotut miehet ”jahtaavat miehistä ja koska ovat osia miehisestä he jo lapsina rakastavat miehiä ja riemuiten makaavat ja syleilevät miehiä. He ovat poikalapsista ja jätkistä parhaita sillä he ovat luonnoltaan miehisimpiä. ”

